

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 0 4 1 5 0 1 2 1

SPOMLADANSKI ROK

GEOGRAFIJA

Izpitna pola 1

Sreda, 9. junij 2004 / 100 minut

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca. Izpitni poli je dodana barvna priloga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Odgovarjajte v povedih, ne le z besedo ali besedno zvezo. Odgovore vpisujte v za to predvidene prostore, z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite čitljivo. **Nejasne in nečitljive rešitve ter nejasni lastni popravki se ovrednotijo z nič (0) točkami.**

Ob nalogah je v oklepaju na desni strani navedeno možno število točk.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

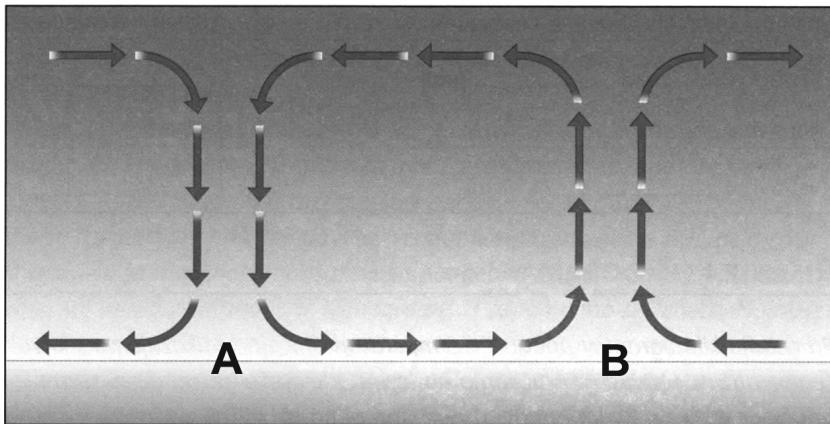
Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno.

A1 – OBČA

1. Slika 1 prikazuje kroženje zraka na zemeljskem površju. Napišite, katera od črk prikazuje območje **ekvatorja**, in svojo odločitev pojasnite.

Slika 1

(Vir: Senegačnik, J., Drobnjak, B., 2003: Obča geografija za 1. letnik gimnazij. Delovni zvezek, str.25. Modrijan. Ljubljana)

Črka: _____

Pojasnilo: _____

(2 točki)

2. Imenujte **padavine po nastanku**, ki so pogoste na območju, ki je na sliki 1 označeno s črko B.

_____

(1 točka)

3. Imenujte **vetrove**, ki pihajo od območja A proti območju B (slika 1).

_____

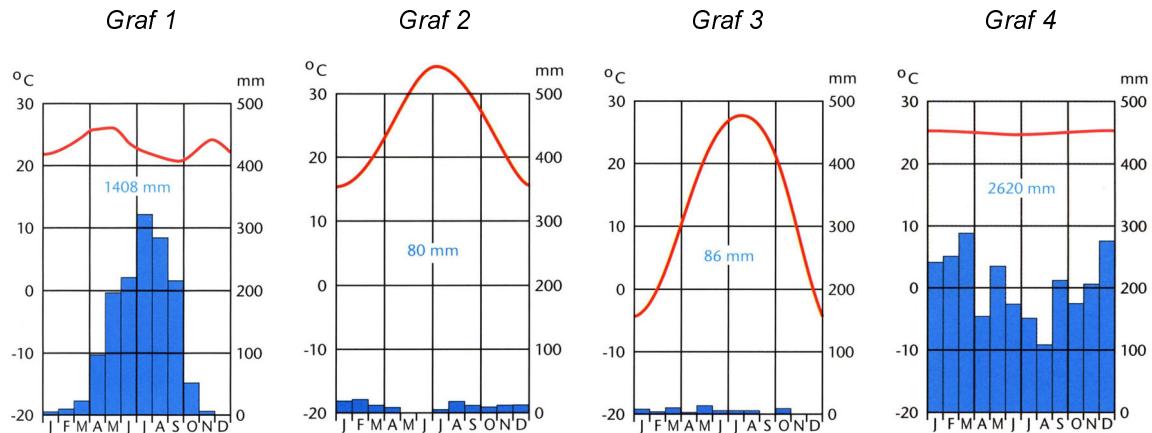
(1 točka)

4. **Priloge 1, 2 in 3 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazujejo različne tipe rastlinstva. Napišite številko tiste priloge, ki prikazuje tip **rastlinstva**, značilen za **območje**, ki je na sliki 1 označeno s črko A.

Priloga: _____

(1 točka)

5. Izberite **graf**, ki predstavlja značilnosti podnebnega **območja**, ki je na **sliki 1** označeno s črko **A**.

(Vir: Senegačnik, J., Drobnjak, B., 2003: Obča geografija za 1. letnik gimnazij. Delovni zvezek, str. 88, 91, 94. Modrijan. Ljubljana)

Graf: _____

(1 točka)

6. Napišite **prevladujočo obliko kmetijstva** za območji, ki sta na **sliki 1** označeni s črkama **A** in **B**, in razložite, zakaj prevlada takšna oblika kmetijstva.

Območje A: _____

Razlaga: _____
_____
_____

Območje B: _____

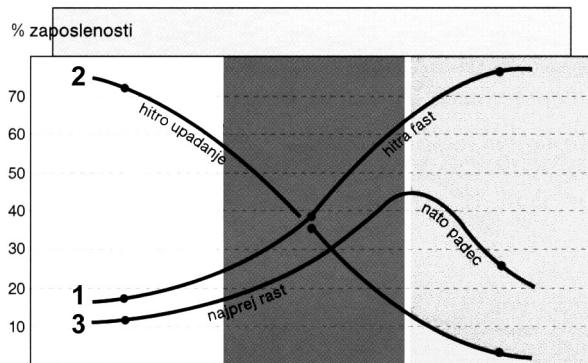
Razlaga: _____
_____
_____

(4 točke)

A2 – OBČA

7. Na **grafu 5** so s krivuljami označeni deleži zaposlenih v posameznih sektorjih dejavnosti. Napisanim dejavnostim pripišite številko krivulje.

Graf 5

(Vir: Cunder, K., in ostali, 2001: Geografija za 1. letnik gimnazij, str. 145. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Primarni sektor: _____

Sekundarni sektor: _____

Tertiarni sektor: _____

(1 točka)

8. Pri vsaki stopnji gospodarskega razvoja (predindustrijska družba, industrijska družba, poindustrijska družba) obkrožite državo, za katero je ta razvoj družbe značilen.

Predindustrijska družba:	BRAZILIIJA	AVSTRALIJA	NIGERIJA
Industrijska družba:	BRAZILIIJA	AVSTRALIJA	NIGERIJA
Poindustrijska družba:	BRAZILIIJA	AVSTRALIJA	NIGERIJA

(1 točka)

9. K vsaki skupini držav pripišite tisti **številki trditev**, ki sta zanje značilni.

- 1 Delo je robotizirano in računalniško vodeno.
- 2 Pretežno ročno delo.
- 3 Zelo visoka poraba energije.
- 4 Velika umrljivost otrok.
- 5 Visoka raven šolstva in zdravstva.
- 6 Večji delež kvalificirane delovne sile na enoto proizvoda.

Značilnosti **predindustrijskih** držav: _____

Značilnosti **industrijskih** držav: _____

Značilnosti **poindustrijskih** držav: _____

(2 točki)

10. Napisane **gospodarske dejavnosti** pravilno uvrstite v posamezne sektorje tako, da jih **prepišete na črto** k ustreznemu sektorju dejavnosti.

Gradbeništvo	Frizerstvo	Poljedelstvo	Ribištvo
Industrija	Turizem	Gozdarstvo	Promet

Primarne gospodarske dejavnosti: _____

Sekundarne gospodarske dejavnosti: _____

Terciarne gospodarske dejavnosti: _____

(2 točki)

11. Napiši kateri dve gospodarski dejavnosti opisuje članek.

»Ko sem bil otrok, je človek ob nakupu aparata dobil dveletno garancijo. Zdaj je obratno: dajo vam aparat, kot je telefonski, če kupite storitev. Telefon je osnova. S telefonom ne zaslužiš. Operater zasluži tako, da se pri njem naročite za dve leti.«

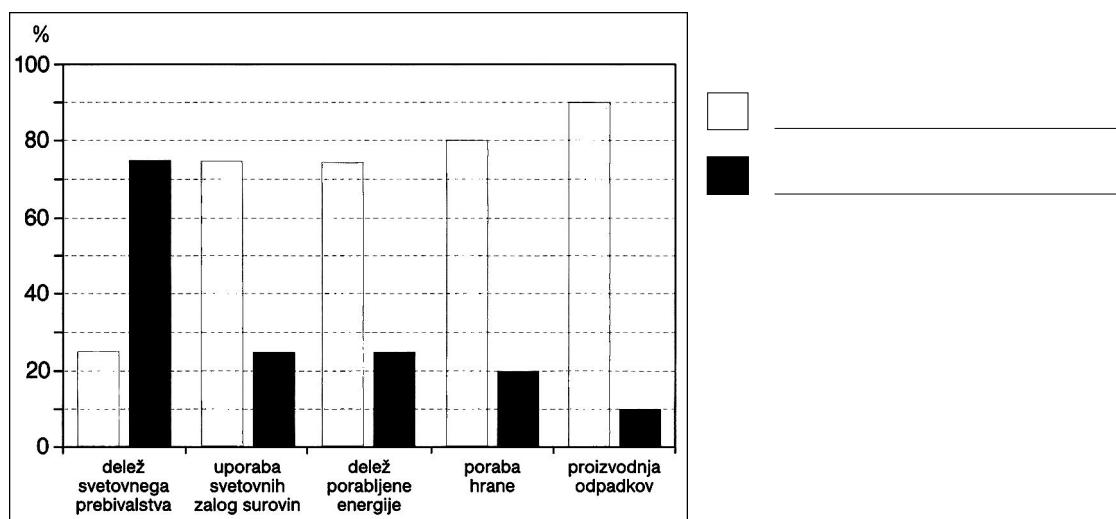
1 _____

2 _____

(2 točki)

12. **Graf 6** prikazuje značilnosti držav v razvoju in razvitih držav. V legendo ob grafu 6 napišite, kateri stolpci prikazujejo značilnosti razvitih držav in kateri držav v razvoju.

Graf 6

(Vir: Cunder, K., in ostali, 2001: Geografija za 1. letnik gimnazij, str. 145. Mladinska knjiga. Ljubljana)

(1 točka)

13. Pojasnite, zakaj prihaja do razlik v proizvodnji odpadkov med razvitim državami in državami v razvoju.

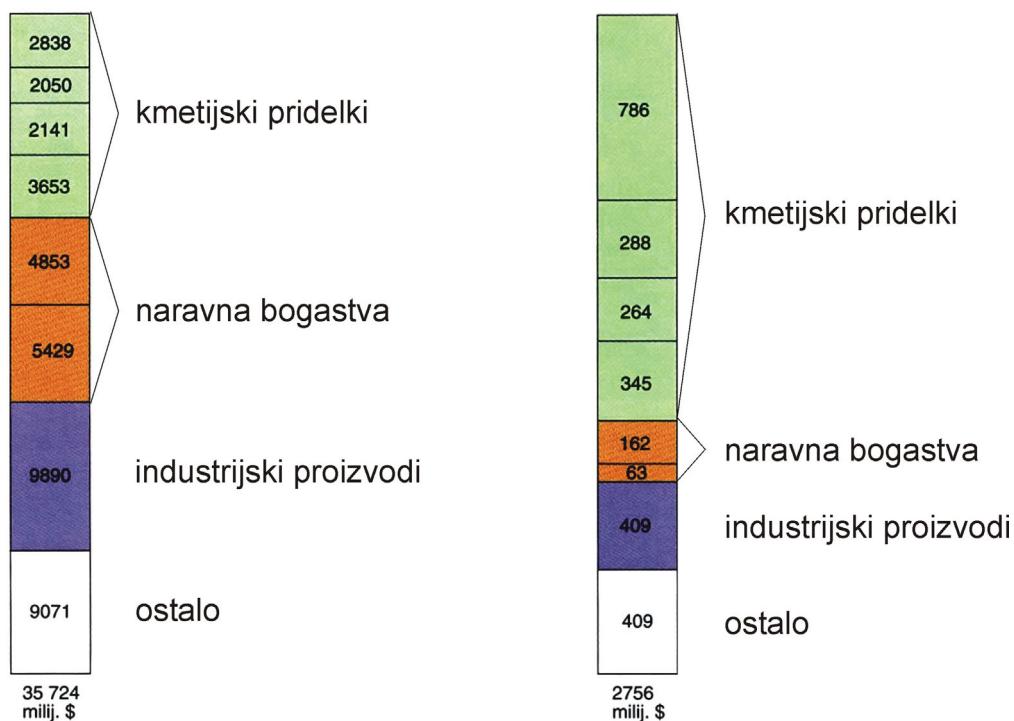

(1 točka)

B1 – SVET

14. Graf 7 prikazuje sestavo avstralskega **izvoza** leta **1966** in leta **1987**. Napišite **letnico** pod vsak stolpič, ki prikazuje ustrezeno sestavo izvoza tistega leta.

Graf 7

(Vir: Brinovec, S., in ostali, 1999: Regionalna geografija sveta, str. 120. Mladinska knjiga. Ljubljana)
(1 točka)

15. Primerjajte izvoz v posameznih letih in opišite, kako se je spremenil delež **kmetijskih proizvodov** in kako delež **naravnih bogastev**.

Kmetijski proizvodi: _____

Naravna bogastva: _____
(1 točka)

16. Napišite **dva** kmetijska proizvoda in **dve vrsti** rud ali energijskih virov, ki prevladujejo v avstralskem **izvozu**.

Kmetijska proizvoda: _____

Rude in energijski viri: _____
(2 točki)

17. Bogata **rudna nahajališča** v Avstraliji še vedno **niso** dovolj **izkorisčena**. Pojasnite zakaj.

(1 točka)

18. Opišite dve razlike med farmami v **notranosti** Avstralije in farmami na **jugovzhodu** celine.

1

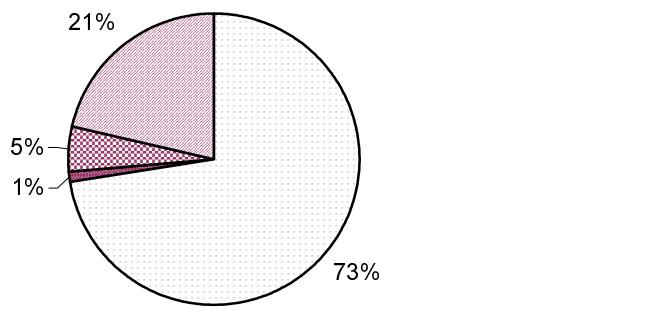

2

(2 točki)

19. **Graf 8** prikazuje zaposlitveno sestavo avstralskega prebivalstva v kmetijstvu, rudarstvu, industriji in terciarnih dejavnostih.
Na črto napišite odstotek, ki ustreza **deležu zaposlenih v rudarstvu**.

Graf 8

(1 točka)

20. Dopolnite trditev in jo pojasnite.

Čeprav sodi Avstralija med gospodarsko najrazvitejše države, ki jih imenujemo tudi

_____ države, je njena sestava izvoza bolj podobna tisti v manj razvitih državah.

Pojasnilo: _____

(2 točki)

B2 – SVET

21. Obkrožite črki pred **dve ma pravilnima** trditvama.

- A Samo skrajni severni in južni del Afrike imata oceansko podnebje.
- B Zahodni in severni del celine pripadata Nizki Afriki.
- C Jedro afriške celine gradijo paleozoiske kamnine.
- D Tople vode Kanarskega toka vplivajo na nizko količino padavin v obalnih predelih Sahare.
- E Na nastanek puščave Namib vpliva tudi hladen Benguelski tok.

(2 točki)

22. Karta v **prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje Vzhodnoafriško višavje. Napišite (ne poimenujte) **dve** različni **reliefni oblici**, ki se pojavljata v tem delu Afrike.

1 _____

2 _____

(2 točki)

23. Katera **skupina kamnin** po **nastanku** gradi večji del višavja, ki ga prikazuje karta v **prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli 1)?**

_____

(1 točka)

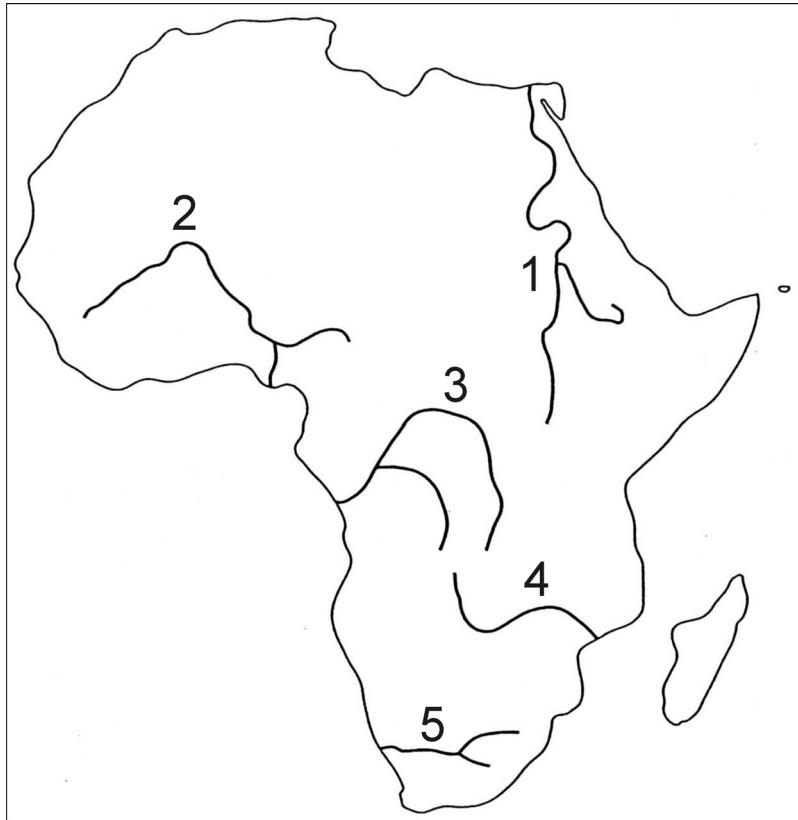
24. V Vzhodnoafriškem višavju je veliko **jezer**. Opišite, kako so **nastala**.

_____

(1 točka)

25. Na karti 1 so s številkami od 1 do 5 označene večje afriške reke. K številкам pod karto pripisite njihova imena.

Karta 1

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

(2 točki)

26. Pri vsaki trditvi obkrožite DA, če je trditev pravilna, oziroma NE, če je nepravilna.

Afriške reke imajo velik hidroenergetski potencial. DA NE

Afriške reke imajo največji delež hidroelektrarn na svetu. DA NE

Reko Kongo uporabljajo predvsem za namakanje. DA NE

Po afriških rekah ni mogoče pluti v notranjost celine. DA NE

(2 točki)

C1 – EVROPA

27. V katerih dveh **toplotnih pasovih** leži Severna Evropa?

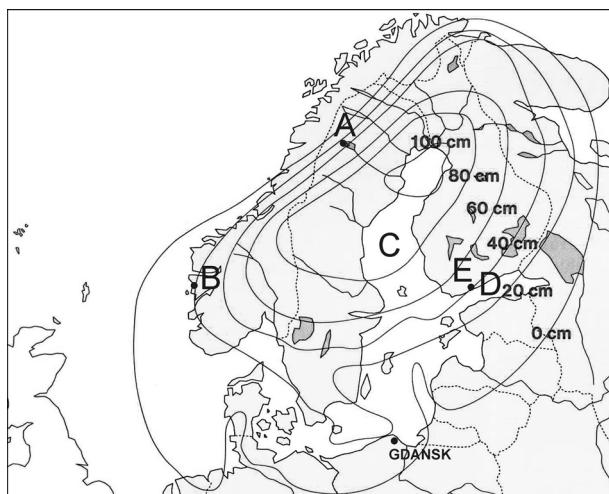
1 _____

2 _____

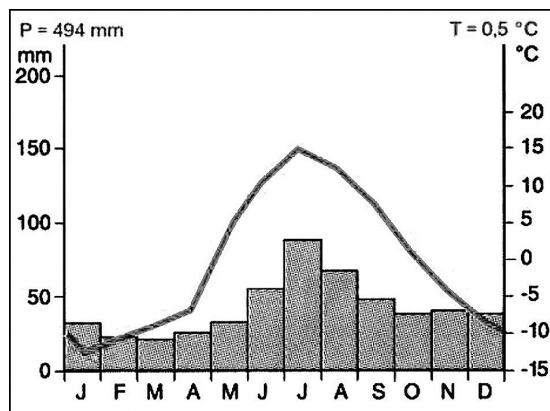
(2 točki)

28. Na **karti 2** sta s črkama **A** in **B** označena kraja z **različnimi klimatskimi pogoji**. **Graf (klimogram) 9** prikazuje podnebje enega od teh krajev. Napišite črko kraja, ki ima tako podnebje, in pojasnite vašo odločitev.

Karta 2

Graf 9

(Vir: Zupančič Bola, K., in ostali, 2002: Geografske značilnosti Evrope, str. 20. Mladinska knjiga. Ljubljana)

(Vir: Zupančič Bola, K., in ostali, 2002: Geografske značilnosti Evrope, str. 14. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Kraj: _____

Pojasnilo: _____

_____

(2 točki)

29. **Karta 2** prikazuje dviganje Skandinavije v **zadnjih 100 letih**. Imenujte geološko dobo, v kateri so se deli **Skandinavije** začeli **dvigovati**, in razložite, zakaj je prišlo do dvigovanja.

Geološka doba: _____

Razlaga: _____

_____

(2 točki)

30. Imenujte **zaliva Baltskega morja**, ki sta na **karti 2** označena s črkama **C** in **D**, ter pojasnite, zakaj je **jugovzhodni** del Baltskega morja zelo **onesnažen**.

C _____

D _____

Pojasnilo: _____
_____

(2 točki)

31. Na **karti 2** sta označeni pomembni pristanišči v vzhodnem delu Baltskega morja. Imenujte pristanišče (prestolnica države), ki je označeno s črko **E**, in razložite, zakaj ima **Gdansk boljše pogoje** za pristaniško dejavnost od pristanišča **E**.

Pristanišče E: _____

Razlaga: _____
_____

(2 točki)

C2 – EVROPA

32. Imenujte **opisana** geografska **pojma**.

Preveliko število kmečkega prebivalstva na hektar obdelovalne površine.

Preslojevanje kmečkega prebivalstva v nekmečko in opuščanje kmetijstva.

(2 točki)

33. Pojasnite, kako **naravnogeografski dejavniki** vplivajo na velik delež travnikov in gozdov v severni Poljski in na velik delež njiv v osrednji Madžarski.

Poljska: _____
_____

Madžarska: _____
_____

(2 točki)

34. **Skupno kmetijsko politiko** je oblikovala Evropska gospodarska skupnost že leta 1957. Eden izmed njenih glavnih ciljev je bilo **povečanje intenzivnosti v kmetijstvu**, kar je sprožilo mnoge negativne posledice v okolju. Opišite dve **negativni posledici** povečane intenzivnosti kmetijstva.

1 _____

2 _____

(2 točki)

35. Pojasnite, zakaj so Poljska, Češka, Slovaška in Madžarska manj **konkurenčne** pri **prodaji kmetijskih** pridelkov na skupnem **evropskem tržišču** kakor ostale države Srednje Evrope.

1 _____
_____

2 _____
_____

(2 točki)

36. Avstrija in Švica sta visoko gospodarsko razviti alpski državi, v katerih je z opuščanjem kmetijstva povezanih veliko problemov. Imenujte gospodarsko **dejavnost**, ki v alpskih območjih teh dveh držav marsikje že **nadomešča kmetijstvo**, in opišite **problem**, ki zaradi tega nastaja.

Gospodarska dejavnost: _____

Problem: _____
_____

(2 točki)

PRAZNA STRAN